HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

20 septembrie 2018*

„Recurs – Ajutoare de stat – Televiziune digitală – Ajutor pentru dezvoltarea televiziunii digitale terestre în zone îndepărtate și mai puțin urbanizate din Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (comunitatea autonomă Castilla-La Mancha, Spania) – Subvenție acordată operatorilor de platforme de televiziune digitală terestră – Decizie prin care măsurile de ajutor sunt declarate în parte incompatibile cu piața internă – Noțiunea «ajutor de stat» – Avantaj – Serviciu de interes economic general – Definiție – Marja de apreciere a statelor membre”

În cauza C-114/17 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 3 martie 2017,

Regatul Spaniei, reprezentat de M. J. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de E. Gippini Fournier, de B. Stromsky și de P. Němečková, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, domnii C. Vajda, E. Juhász, doamna K. Jürimäe (raportor) și domnul C. Lycourgos, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 martie 2018,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 mai 2018,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Regatul Spaniei solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 15 decembrie 2016, Spania/Comisia (T-808/14, denumită în continuare „hotărârea atacată”, nepublicată, EU:T:2016:734), prin care s-a respins acțiunea având ca obiect anularea Deciziei C(2014) 6846 final a Comisiei din 1 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.27408 [(C 24/10) (ex NN 37/10, ex CP 19/09)] acordat de autoritățile din Castilla-La Mancha pentru instalarea televiziunii digitale terestre în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate.

Cadrul juridic

2 Articolul 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, în versiunea aplicabilă în procedura care a condus la pronunțarea hotărârii atacate (denumit în continuare „Regulamentul de procedură al Tribunalului”), intitulat „Motivele noi”, prevede:

„(1) Pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se întemeiază pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii.

(2) Dacă este necesar, motivele noi sunt invocate cu ocazia celui de al doilea schimb de memorii și identificate ca atare. Atunci când elementele de drept și de fapt care justifică invocarea de motive noi sunt cunoscute după al doilea schimb de memorii sau după ce s-a decis să nu se autorizeze un asemenea schimb de memorii, partea principală interesată invocă motivele noi imediat ce are cunoștință de aceste elemente.

(3) Fără a aduce atingere deciziei care urmează a fi luată de Tribunal cu privire la admisibilitatea motivelor noi, președintele acordă celorlalte părți posibilitatea de a răspunde la aceste motive.”

3 Articolul 86 din acest regulament, intitulat „Adaptarea cererii introductive”, prevede:

„(1) Atunci când un act, a cărui anulare este solicitată, este înlocuit sau modificat printr-un alt act având același obiect, reclamantul poate, înainte de închiderea fazei orale a procedurii sau înainte de decizia Tribunalului de a se pronunța fără parcurgerea fazei orale a procedurii, să își adapteze cererea introductivă pentru a ține cont de acest element nou.

(2) Adaptarea cererii introductive trebuie efectuată prin înscris separat și în termenul prevăzut la articolul 263 al șaselea paragraf TFUE în care poate fi solicitată anularea actului care justifică adaptarea cererii introductive.

[…]

(4) Memoriul în adaptare conține:

(a) concluziile adaptate;

(b) dacă este necesar, motivele și argumentele adaptate;

(c) dacă este necesar, probele și propunerea de probe legate de adaptarea concluziilor.

[…]

(5) Memoriul în adaptare este însoțit de actul care justifică adaptarea cererii introductive. Dacă acest act nu este depus, grefierul stabilește reclamantului un termen rezonabil în vederea depunerii sale. În cazul în care, în termenul stabilit în acest scop, reclamantul nu procedează la îndreptarea acestei neregularități, Tribunalul decide dacă nerespectarea acestei cerințe determină inadmisibilitatea memoriului de adaptare a cererii introductive.

(6) Fără a aduce atingere deciziei care urmează a fi luată de Tribunal cu privire la admisibilitatea memoriului de adaptare a cererii introductive, președintele stabilește pârâtului un termen pentru a răspunde la memoriul în adaptare.

[…]”

Istoricul litigiului

4 Faptele aflate la originea litigiului au fost expuse de Tribunal la punctele 1-24 din hotărârea atacată. Pentru necesitățile prezentei proceduri, acestea pot fi rezumate după cum urmează.

5 Prezenta cauză privește o serie de măsuri luate de autoritățile spaniole în cadrul tranziției de la radiodifuziunea analogică la radiodifuziunea digitală în Spania în Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (comunitatea autonomă Castilla-La Mancha, Spania) (denumită în continuare „măsura în cauză”).

6 Regatul Spaniei a instituit cadrul de reglementare pentru promovarea procesului de tranziție de la radiodifuziunea analogică la radiodifuziunea digitală, în special prin promulgarea Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestra, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (Legea 10/2005 de stabilire a unor măsuri urgente în vederea dezvoltării televiziunii digitale terestre, a liberalizării televiziunii prin cablu și de încurajare a pluralismului) din 14 iunie 2005 (BOE nr. 142 din 15 iunie 2005, p. 20562) și a Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestra (Decretul regal 944/2005 de aprobare a Planului tehnic național privind televiziunea digitală terestră) din 29 iulie 2005 (BOE nr. 181 din 30 iulie 2005, p. 27006). Acest decret regal a impus organismelor naționale de radiodifuziune private și publice să se asigure că 96 % și, respectiv, 98 % din populație recepționează televiziunea digitală terestră (denumită în continuare „TDT”).

7 Pentru a permite tranziția de la televiziunea analogică la TDT, autoritățile spaniole au împărțit teritoriul spaniol în trei zone, denumite „zona I”, „zona II” și, respectiv, „zona III”. Zona II, în discuție în prezenta cauză, cuprinde regiuni mai puțin urbanizate și îndepărtate, reprezentând 2,5 % din populația spaniolă. În această zonă, organismele de radiodifuziune, din lipsa interesului comercial, nu au investit în digitalizare, ceea ce a determinat autoritățile spaniole să instituie o finanțare publică.

8 În luna septembrie a anului 2007, Consejo de Ministros (Consiliul de Miniștri, Spania) a adoptat programul național în favoarea trecerii la TDT, al cărui obiectiv era de a atinge o rată de acoperire a populației spaniole de serviciul TDT similară ratei de acoperire a acestei populații atinse de televiziunea analogică în anul 2007, și anume peste 98 % din această populație și 99,96 % din populația din comunitatea autonomă Castilla-La Mancha.

9 În vederea atingerii obiectivelor de acoperire stabilite pentru TDT, autoritățile spaniole au prevăzut acordarea unei finanțări publice, în special pentru susținerea procesului de digitalizare terestră în zona II și, mai specific, în părțile din comunitatea autonomă Castilla-La Mancha acoperite de această zonă.

10 În luna februarie a anului 2008, Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului, Spania) (denumit în continuare „MITC”) a adoptat o decizie destinată să amelioreze infrastructura de telecomunicații și să stabilească criteriile, precum și repartizarea finanțării

acțiunilor desfășurate în favoarea dezvoltării societății informaționale în cadrul unui plan denumit „Plan Avanza”. Bugetul aprobat în temeiul acestei decizii a fost alocat în parte digitalizării televiziunii în zona II.

11 Această digitalizare s-a desfășurat în perioada iulie-noiembrie 2008. MITC a transferat ulterior fonduri către comunitățile autonome, care s-au angajat să acopere restul costurilor operațiunii din propriile resurse bugetare.

12 În luna octombrie a anului 2008, Consiliul de Miniștri a decis să aloce fonduri suplimentare pentru extinderea și finalizarea acoperirii cu servicii de TDT în cadrul proiectelor de tranziție la tehnologia digitală care trebuiau finalizate în prima jumătate a anului 2009.

13 Ulterior, comunitățile autonome au inițiat procesul de extindere. În acest scop, au organizat cereri de ofertă sau au încredințat această extindere unor întreprinderi private. În anumite cazuri, comunitățile autonome au mandatat comunele să realizeze extinderea menționată.

14 Spre deosebire de majoritatea celorlalte comunități autonome spaniole, comunitatea autonomă Castilla-La Mancha nu a organizat cereri de ofertă pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale. Autoritățile acestei comunități autonome au aplicat o procedură specifică, stabilită prin Decreto 347/2008 por el que se regula la concesión de subvenciones directas para la ejecución del plan de transición a la televisión digital terrestra en Castilla-La Mancha (Decretul 347/2008 privind reglementarea acordării unor subvenții directe pentru executarea programului de tranziție la televiziunea digitală terestră în Castilla-La Mancha) din 2 decembrie 2008 (*Diario oficial de Castilla-La Mancha* nr. 250 din 5 decembrie 2008, p. 38834).

15 Decretul 347/2008 prevedea alocarea fondurilor necesare pentru digitalizare direct către proprietarii stațiilor de emisie existente. În cazul în care stațiile de emisie aparțineau unei colectivități locale, aceasta din urmă era cea care încheia un acord cu guvernul Castilla-La Mancha pentru a obține finanțarea acestor stații. Colectivitățile locale au achiziționat ulterior echipamente digitale de la operatorul lor de telecomunicații și au subcontractat instalarea, exploatarea și întreținerea echipamentelor cu operatorul respectiv. În cazul în care aceste stații de emisie aparțineau unui operator de telecomunicații privat, acesta din urmă încheia un acord cu guvernul pentru a obține fondurile necesare digitalizării echipamentelor. În condițiile în care a fost necesară construirea a 20 de noi stații de emisie, 14 au fost construite pe baza unor acorduri încheiate între guvernul menționat și colectivitățile locale, în timp ce 6 au fost construite pe baza unui acord încheiat între același guvern și un operator de telecomunicații.

16 Guvernul Castilla-La Mancha a finanțat achiziționarea de echipamente digitale, instalarea, precum și exploatarea și întreținerea lor în primii 2 ani de funcționare, pentru fiecare stație de emisie digitalizată. Astfel, 475 de stații de emisie erau deținute de colectivitățile locale, în timp ce 141 făcuseră obiectul fondurilor acordate în favoarea a doi operatori de telecomunicații, și anume Telecom CLM și Abertis Telecom Terrestra SA (denumit în continuare „Abertis”).

17 La 14 ianuarie și la 18 mai 2009, Comisia Europeană a primit două plângeri provenite, pe de o parte, de la Radiodifusión Digital SL, operator local de telecomunicații și de televiziune terestră, și, pe de altă parte, de la SES Astra SA. Aceste plângeri vizau o schemă de ajutoare a autorităților spaniole în favoarea tranziției de la televiziunea analogică la TDT în zona II. Potrivit autoarelor plângerilor, această măsură conținea un ajutor nenotificat susceptibil să creeze o denaturare a concurenței între platforma de radiodifuziune terestră și cea de radiodifuziune satelitară. În plus, Radiodifusión Digital a arătat că măsura în cauză crea o denaturare a concurenței între operatorii naționali și operatorii locali.

18 Printr-o scrisoare din 29 septembrie 2010, Comisia a informat Regatul Spaniei cu privire la decizia sa de deschidere a procedurii prevăzute la articolul 108 alineatul (2) TFUE în ceea ce privește măsura în cauză în comunitatea autonomă Castilla-La Mancha. În aceeași zi, Comisia a informat statul membru

menționat cu privire la inițierea unei proceduri distincte referitoare la această schemă de ajutoare pentru întregul teritoriu spaniol, cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha (JO 2010, C 337, p. 17).

19 La 19 iunie 2013, Comisia a adoptat Decizia 2014/489/UE privind ajutorul de stat SA.28599 [(C 23/10) (ex NN 36/10, ex CP 163/09)] pus în aplicare de Regatul Spaniei pentru utilizarea televiziunii digitale terestre în regiunile îndepărtate și mai puțin urbanizate (cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha) (JO 2014, L 217, p. 52).

20 În continuare, Comisia a adoptat Decizia C(2014) 6846 final, al cărei articol 1 prevede, la primul paragraf, că ajutorul de stat acordat operatorilor platformei de televiziune terestră Telecom CLM și Abertis pentru modernizarea stațiilor de emisie, construirea de noi stații de emisie și prestarea de servicii digitale și/sau de exploatare și de întreținere în zona II din comunitatea autonomă Castilla-La Mancha a fost pus în aplicare cu încălcarea dispozițiilor articolului 108 alineatul (3) [TFUE] și că este incompatibil cu piața internă. Cel de al doilea paragraf al articolului 1 din această decizie declară ilegal și incompatibil ajutorul de stat acordat pentru instalarea receptoarelor de satelit pentru transmisia semnalelor Hispasat SA în această zonă.

21 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Decizia C(2014) 6846 final, Comisia a dispus recuperarea de către Regatul Spaniei de la Telecom CLM, de la Abertis și de la Hispasat a ajutorului incompatibil acordat prin măsura în cauză.

22 În motivarea acestei decizii, Comisia a considerat, în primul rând, că diferitele acte adoptate la nivel central și acordurile încheiate între MITC și comunitățile autonome constituiau temeiul schemei de ajutoare pentru extinderea TDT în zona II. În practică, comunitățile autonome ar fi aplicat orientările guvernului spaniol privind extinderea TDT.

23 În al doilea rând, Comisia a constatat că măsura în cauză trebuia considerată ajutor de stat, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. Potrivit acestei instituții, Abertis și Telecom CLM sunt beneficiarii direcți ai ajutorului în discuție, în măsura în care au beneficiat de un avantaj economic prin primirea de fonduri publice pentru digitalizarea propriilor echipamente sau construirea de noi stații de emisie. Atunci când municipalitățile au acționat în calitate de operator de rețea, acestea ar fi beneficiat de asemenea direct de acest ajutor. Avantajul măsurii menționate ar fi selectiv, deoarece nu ar privi decât întreprinderile active pe piața platformei terestre și operatorii de rețea nu ar fi fost selectați pe baza unei cereri de ofertă, ci pe baza unei proceduri specifice. Selecționarea directă a acestor operatori ar fi condus la excluderea oricărui alt concurent potențial în domeniul tehnologiei terestre. Având în vedere că platforma satelitară și platforma terestră ar fi concurente, măsura în cauză ar denatura în special concurența dintre aceste două platforme.

24 În al treilea rând, Comisia a apreciat că măsura în cauză nu putea fi considerată un ajutor de stat compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE, în pofida faptului că această măsură a fost destinată să îndeplinească un obiectiv de interes comun bine definit și că exista o deficiență a pieței relevante. În opinia sa, din moment ce măsura respectivă nu respecta principiul neutralității tehnologice, această măsură nu era proporțională și nu constituia un instrument adecvat pentru a garanta acoperirea canalelor cu acces liber către rezidenții din zona II din comunitatea autonomă Castilla-La Mancha.

25 În al patrulea rând, Comisia a considerat că, în lipsa unei definiții suficient de precise a exploatării unei platforme terestre drept serviciu public și a unui act de încredințare a acestui serviciu public unui operator al unei platforme determinate, măsura respectivă nu putea fi justificată în temeiul articolului 106 alineatul (2) TFUE.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

26 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 12 decembrie 2014, Regatul Spaniei a formulat o acțiune prin care solicita anularea Deciziei C(2014) 6846 final.

27 În susținerea acțiunii sale, Regatul Spaniei a invocat cinci motive. Primul motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 107 alineatul (1) TFUE, întrucât Comisia ar fi constatat în mod eronat existența unui ajutor de stat. Cel de al doilea motiv, invocat cu titlu subsidiar, privea compatibilitatea cu piața internă a măsurii în cauză. Acest motiv se întemeia pe nerespectarea condițiilor de autorizare prevăzute la articolul 106 alineatul (2) TFUE și la articolul 107 alineatul (3) litera (c) TFUE. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Regatul Spaniei invoca o încălcare a normelor de procedură. Cel de al patrulea motiv, invocat cu titlu subsidiar, privea cererea de recuperare a ajutorului și era întemeiat pe o încălcare a principiilor securității juridice, egalității de tratament, proporționalității și subsidiarității. Prin intermediul celui de al cincilea motiv, Regatul Spaniei invoca cu titlu subsidiar o încălcare a dreptului fundamental la informare.

28 Comisia a adoptat Decizia C(2015) 7193 final din 20 octombrie 2015 pentru a corecta erori conținute în Decizia C(2014) 6846 final în ceea ce privește Hispasat. În urma acestei corecții, la articolul 1 primul paragraf din Decizia C(2014) 6846 final, expresia „furnizare de servicii” a fost înlocuită cu expresia „furnizare de echipamente”. În plus, Comisia a eliminat al doilea paragraf al articolului 1 din Decizia C(2014) 6846 final și a modificat articolul 3 alineatul (1) din această decizie. Ea a abandonat constatarea existenței unui ajutor de stat ilegal și incompatibil cu piața internă acordat pentru instalarea receptoarelor de satelit pentru transmisia semnalelor Hispasat în zona II din comunitatea autonomă Castilla-La Mancha și care trebuia recuperat de la acest operator de către statul membru în cauză.

29 Printr-o scrisoare depusă la grefa Tribunalului la 23 decembrie 2015, Regatul Spaniei a arătat că invoca un motiv nou ca urmare a modificării articolului 1 primul paragraf din Decizia C(2014) 6846 final prin Decizia C(2015) 7193 final, conform articolului 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului. Comisia a transmis observații cu privire la această scrisoare la 28 ianuarie 2016.

30 În hotărârea atacată, Tribunalul, după ce a declarat admisibil acest nou motiv, l-a respins ca fiind nefondat. De asemenea, a respins cele cinci motive ale acțiunii în anulare prezentate de Regatul Spaniei în cererea introductivă din 12 decembrie 2014.

Concluziile părților

31 Prin recursul formulat, Regatul Spaniei solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– anularea Deciziei C(2014) 6846 final și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

32 Comisia solicită Curții respingerea recursului și obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la acțiune

33 În susținerea recursului, Regatul Spaniei invocă trei motive.

34 În ședința desfășurată în fața Curții, Regatul Spaniei a invocat un motiv nou, în temeiul articolului 127 din Regulamentul de procedură al Curții.

Cu privire la admisibilitatea noului motiv invocat în ședință

35 Prin intermediul noului motiv, invocat în ședință, Regatul Spaniei pretinde în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a examinat din oficiu viciul de motivare a Deciziei C(2014) 6846 final în ceea ce privește caracterul selectiv al măsurii în cauză.

36 Regatul Spaniei își întemeiază acest motiv nou pe Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia (C-70/16 P, EU:C:2017:1002), și apreciază că hotărârea menționată constituie un element de drept care a apărut în cursul procedurii, în sensul articolului 127 din Regulamentul de procedură al Curții, și care justifică astfel prezentarea motivului respectiv pe parcursul procesului.

37 Comisia consideră că acest motiv nou este inadmisibil.

38 Trebuie amintit că, potrivit articolului 127 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se întemeiază pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii.

39 Or, în speță, Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia (C-70/16 P, EU:C:2017:1002), nu poate fi considerată ca fiind un element de drept care a apărut în cursul procedurii. Astfel, după cum reiese în special din cuprinsul punctelor 59 și 61 din hotărârea menționată, aceasta nu face decât să confirme cerințele privind motivarea examinării condiției referitoare la selectivitatea unei măsuri de ajutor, rezultate din Hotărârea din 21 decembrie 2016, Comisia/Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971), și din Hotărârea Comisia/World Duty Free Group și alții (C-20/15 P și C-21/15 P, EU:C:2016:981), pronunțate anterior introducerii recursului formulat de Regatul Spaniei. Or, o hotărâre care nu face decât să confirme o situație de drept cunoscută de recurent la momentul introducerii recursului său nu poate fi considerată un element care permite invocarea unui motiv nou.

40 În consecință, noul motiv invocat de Regatul Spaniei trebuie îndepărtat ca inadmisibil.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

41 Prin intermediul primului motiv, Regatul Spaniei susține că punctul 48 din hotărârea atacată este afectat de o eroare de drept întrucât, la acest punct, Tribunalul a arătat că Decizia C(2015) 7193 final nu a dat naștere niciunei obligații noi pentru statul membru respectiv. Această apreciere ar fi contrară articolului 1 din Decizia C(2014) 6846 final înainte de modificarea sa și ar implica o eroare de drept în raport cu principiile bunei administrări și securității juridice, precum și cu noțiunea de ajutor de stat, în sensul articolului 107 TFUE.

42 În primul rând, Regatul Spaniei apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în măsura în care Decizia C(2015) 7193 final implică o modificare substanțială a Deciziei C(2014) 6846 final, astfel încât Tribunalul ar fi trebuit să constate că Decizia C(2015) 7193 final crease o nouă obligație pentru Regatul Spaniei.

43 În această privință, acest stat membru arată că elementele pe care s-a întemeiat Tribunalul nu permiteau să se ajungă la concluzia la care acesta a ajuns. Mai întâi, din punct de vedere terminologic, „furnizarea de echipamente digitale” nu ar ține nici de noțiunea „modernizare a stațiilor de emisie”, nici de noțiunea „construire de noi stații de emisie”. În continuare, în măsura în care noțiunea „furnizare de echipamente digitale” nu ar fi fost definită în Decizia C(2014) 6846 final, ar fi imposibilă cuantificarea avantajului pe care operatorii în cauză l-ar fi primit cu acest titlu. În sfârșit, această concluzie nu ar reieși din considerentul (197) al acestei decizii.

44 În al doilea rând, Regatul Spaniei apreciază că Tribunalul nu a respectat principiile bunei administrări și securității juridice prin faptul că a concluzionat că modificarea în cauză nu a creat nicio obligație nouă pentru acest stat membru. Tribunalul ar fi trebuit să constate că Comisia era ținută să respecte dreptul statului membru menționat de a prezenta observații înainte de adoptarea Deciziei C(2015) 7193 final, având în vedere că Comisia ar fi modificat descrierea măsurii în cauză și că cuantumul de recuperat ar fi trecut de la 11,3 la 43,8 milioane de euro. În plus, contrar regulii paralelismului formelor, amintită la punctul 45 din hotărârea atacată, Comisia nu ar fi adoptat Decizia C(2015) 7193 final potrivit acelorași reguli de formă precum cele respectate la adoptarea Deciziei C(2014) 6846 final.

45 În al treilea rând, Regatul Spaniei susține că modificarea menționată a adus atingere gravă esenței înseși a măsurii în cauză, calificată drept „ajutor de stat” în sensul articolului 107 TFUE.

46 Comisia arată că acest motiv este inoperant, având în vedere că nu ar putea determina anularea hotărârii atacate. Motivul amintit ar putea cel mult să atragă anularea Deciziei C(2015) 7193 final, ceea ce ar lăsa intactă Decizia C(2014) 6846 final în versiunea sa inițială.

Aprecierea Curții

47 În conformitate cu articolul 170 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, recursul nu poate modifica obiectul litigiului dedus judecății Tribunalului.

48 În ceea ce privește o chestiune legată de admisibilitatea acțiunii în anulare formulate în fața Tribunalului, aceasta trebuie să fie invocată din oficiu (a se vedea prin analogie Hotărârea din 29 noiembrie 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall și alții/Comisia, C-176/06 P, nepublicată, EU:C:2007:730, punctul 18). Pe de altă parte, părțile au fost invitate să prezinte observații cu privire la acest aspect invocat de Curte din oficiu.

49 Curtea a statuat deja că examinarea referitoare la respectarea articolului 170 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții necesită aprecierea întinderii concluziilor prezentate în primă instanță și a obiectului litigiului în fața Tribunalului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2017, British Airways/Comisia, C-122/16 P, EU:C:2017:861, punctul 54).

50 Astfel, în măsura în care, în cererea sa de sesizare a Tribunalului, Regatul Spaniei solicitase anularea Deciziei C(2014) 6846 final, iar Decizia C(2015) 7193 final a fost adoptată ulterior acestei cereri, este necesar să se determine dacă acest stat membru a urmărit să obțină și anularea Deciziei C(2015) 7193 final prin adaptarea cererii sale de sesizare.

51 La punctul 36 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, prin intermediul noului motiv, introdus în temeiul articolului 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, Regatul Spaniei atacase însăși modificarea Deciziei C(2014) 6846 final prin Decizia C(2015) 7193 final. În ședința în fața Curții, Regatul Spaniei a arătat că, prin introducerea motivului său nou în fața Tribunalului, înțelesese să adapteze concluziile acțiunii sale în anularea Deciziei C(2014) 6846 final pentru a extinde obiectul respectivei acțiuni la anularea acestei decizii, astfel cum a fost modificată prin Decizia C(2015) 7193 final.

52 Reiese din jurisprudența Curții că concluziile părților sunt caracterizate, în principiu, prin imutabilitatea lor. Articolul 86 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, referitor la adaptarea cererii introductive, constituie o codificare a unei jurisprudențe preexistente referitoare la excepțiile pe care acest principiu al imutabilității le poate admite (Hotărârea din 9 noiembrie 2017, HX/Consiliul, C-423/16 P, EU:C:2017:848, punctul 18 și jurisprudența citată).

53 Acest articol 86 prevede că, atunci când un act a cărui anulare este solicitată este înlocuit sau modificat printr-un alt act având același obiect, reclamantul poate, înainte de închiderea fazei orale a procedurii sau înainte de decizia Tribunalului de a se pronunța fără parcurgerea fazei orale a procedurii, să își adapteze cererea introductivă pentru a ține cont de acest element nou.

54 În calitate de excepție de la principiul imutabilității procesului, articolul 86 menționat trebuie, în consecință, să fie interpretat strict.

55 În speță, din cuprinsul punctului 33 din hotărârea atacată rezultă că, în urma adoptării Deciziei C(2015) 7193 final, Regatul Spaniei a invocat un motiv nou, în temeiul articolului 84 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului. Este însă cert că acest stat membru nu a solicitat adaptarea cererii sale în temeiul articolului 86 din acest regulament.

56 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 42 din concluzii, în timp ce articolul 84 din regulamentul menționat permite reclamantului să invoce numai motive de drept noi, articolul 86 din același regulament permite, în schimb, modificarea obiectul cererii, și anume reformularea concluziilor sale atunci când, precum în speță, actul a cărui anulare este solicitată este înlocuit sau modificat printr-un alt act având același obiect.

57 În aceste condiții, a admite că Regatul Spaniei și-a adaptat cererea introductivă, în sensul articolului 86 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, prin introducerea unui motiv nou în temeiul articolului 84 din acest regulament ar echivala cu lipsirea de conținut a primeia dintre aceste dispoziții.

58 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție prin argumentul, formulat în ședință de Regatul Spaniei, potrivit căruia acest motiv nou respecta, în orice caz, cerințele de formă referitoare la adaptarea cererii introductive, prevăzute la articolul 86 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

59 Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 46 din concluzii, adaptarea cererii introductive impune ca reclamantul să prezinte în mod neechivoc și suficient de clar și precis obiectul litigiului, precum și capetele de cerere ale acestuia din urmă, astfel încât Tribunalul să nu se pronunțe *ultra petita*. În acest sens, un memoriu în adaptare trebuie, conform articolului 86 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, să conțină între altele concluziile adaptate.

60 Or, motivul nou invocat de Regatul Spaniei în fața Tribunalului, care este întemeiat explicit pe articolul 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, iar nu pe articolul 86 din acest regulament, în mod vădit nu îndeplinește cerințele prevăzute la punctul anterior din prezenta hotărâre. Astfel, așa cum a arătat avocatul general la punctul 52 din concluzii, în scrisoarea din 23 decembrie 2015 prin care a introdus acest motiv, Regatul Spaniei și-a menținut în mod expres concluziile inițiale, și anume anularea Deciziei C(2014) 6846 final.

61 Din cele ce precedă decurge că, în primul rând, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept statuând la punctul 36 din hotărârea atacată că, prin introducerea noului său motiv în temeiul articolului 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, Regatul Spaniei solicitase anularea Deciziei C(2015) 7193 final. Acesta a dedus în mod greșit, la punctul 37 din hotărârea atacată, că acest motiv nou era admisibil.

62 Cu toate acestea, din jurisprudența Curții rezultă că o eroare de drept săvârșită de Tribunal nu este de natură să invalideze hotărârea atacată în cazul în care dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat potrivit altor motive de drept (Hotărârea din 21 septembrie 2017, Easy Sanitary Solutions și EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P și C-405/15 P, EU:C:2017:720, punctul 73 și jurisprudența citată).

63 În speță, având în vedere că Regatul Spaniei nu își putea adapta cererea introductivă în temeiul articolului 84 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, noul motiv pe care l-a invocat în fața Tribunalului, care viza Decizia C(2015) 7193 final, ar fi trebuit să fie respins de acesta ca inadmisibil, dat fiind că respectivul motiv nou nu a fost invocat în susținerea unor concluzii adaptate în mod valabil. În consecință, dispozitivul hotărârii atacate este fondat potrivit altor motive de drept.

64 În al doilea rând, în măsura în care Regatul Spaniei nu și-a adaptat concluziile în anulare formulate în fața Tribunalului pentru a le extinde la Decizia C(2015) 7193 final, primul motiv de recurs, care urmărește în esență să critice Tribunalul pentru că nu a anulat această decizie, extinde obiectul litigiului în fața Tribunalului cu încălcarea articolului 170 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții.

65 Prin urmare, primul motiv de recurs trebuie îndepărtat ca inadmisibil.

Cu privire la al doilea motiv

66 Cel de al doilea motiv de recurs este împărțit în două aspecte.

Cu privire la primul aspect

– *Argumentația părților*

67 Prin intermediul primul aspect al celui de al doilea motiv, Regatul Spaniei arată că analiza Tribunalului care figurează la punctele 89-107 din hotărârea atacată este eronată, în măsura în care acesta a concluzionat că prima condiție rezultată din Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) (denumită în continuare „prima condiție Altmark”), nu era îndeplinită.

68 În primul rând, Regatul Spaniei apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept statuând că legislația spaniolă nu definea în mod clar serviciul de interes economic general (SIEG) în cauză. În această privință, Tribunalul ar fi analizat cadrul juridic, dar aprecierea sa ar fi vădit eronată, întrucât Ley 32/2003 General de Telecomunicaciones (Legea generală 32/2003 privind telecomunicațiile) din 3 noiembrie 2003 (BOE nr. 264 din 4 noiembrie 2003, p. 38890, denumită în continuare „Legea 32/2003”) califică explicit exploatarea rețelelor de radiodifuziune și televiziune drept „serviciu de interes general”.

69 Mai întâi, constatarea care figurează la punctul 102 din hotărârea atacată, potrivit căreia definirea serviciului în cauză ca SIEG nu ar fi suficient de clară, deoarece această definiție s-ar aplica tuturor operatorilor din sectorul telecomunicațiilor, iar nu unora dintre aceștia, ar fi eronată. Această constatare ar fi contrară jurisprudenței Tribunalului care admite posibilitatea de a încredința un astfel de serviciu tuturor operatorilor dintr-un sector. În continuare, Tribunalul nu ar fi luat în considerare totalitatea actelor prin care autoritățile spaniole au încredințat operatorilor în cauză obligații de serviciu public, în special Decretul 347/2008 și acordurile de parteneriat care definesc obligațiile de serviciu public în comunitatea autonomă Castilla-La Mancha. În sfârșit, Tribunalul ar fi concluzionat în mod eronat, la punctul 102 din hotărârea atacată, că responsabilitatea gestionării SIEG ar fi trebuit să fie încredințată anumitor întreprinderi, având în vedere că desemnarea acestor întreprinderi poate interveni ulterior, într-un act distinct. În plus, ar exista o contradicție între punctul 104 din hotărârea

atacată, la care Tribunalul ar fi statuat că definirea ca SIEG a unei platforme particulare ar constitui o eroare vădită de apreciere, și punctul 105 din această hotărâre, întrucât Tribunalul ar fi validat aprecierea Comisiei cu privire la absența unei definiri clare a serviciului în cauză ca SIEG.

70 În al doilea rând, la punctul 98 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi efectuat o interpretare prea formalistă a Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), prin faptul că a considerat că era necesar să verifice existența unui act oficial, care să stabilească în mod expres existența unui serviciu public și care să indice natura și durata obligațiilor de serviciu public, precum și întreprinderile și teritoriul vizate de obligațiile menționate. Ar decurge din acestea o interpretare eronată a hotărârii amintite, care ar impune exclusiv ca obligațiile de serviciu public să „reiasă cu claritate” din dreptul național. În plus, abordarea formalistă reținută de Tribunal ar denatura marja de apreciere de care dispun statele membre pentru a defini un SIEG.

71 Regatul Spaniei subliniază că, în orice caz, revine statului membru în cauză sarcina de a stabili modalitățile de furnizare a unui SIEG, în conformitate cu marja de apreciere de care dispune. Definirea unui SIEG s-ar putea astfel realiza prin intermediul unuia sau mai multor acte distincte și succesive.

72 În al treilea rând, Tribunalul nu ar fi analizat toate elementele relevante ale cauzei și nu ar fi motivat în suficientă măsură hotărârea atacată. Acesta nu ar fi ținut seama de faptul că, în cadrul examinării măsurii în cauză, Comisia ar fi considerat ea însăși că acordurile încheiate de Consejería de industria, energía y medio ambiente (Secretariatul pentru Industrie, Energie și Mediu) din Castilla-La Mancha făceau parte integrantă din această măsură, astfel cum ar reieși din considerentul (39) al deciziei Comisiei. O examinare meticuloasă și imparțială a tuturor elementelor relevante din speță ar fi impus evaluarea de către Comisie și a acestor acorduri. În consecință, constatarea care figurează la punctul 100 din hotărârea atacată ar constitui o eroare de drept. În plus, deși Tribunalul a statuat, la punctul 106 din hotărârea atacată, că o disfuncționalitate a pieței era insuficientă pentru a se constata existența unui SIEG, acesta nu era, potrivit Regatului Spaniei, exonerat de obligația de a efectua o examinare detaliată a problemei existenței unui SIEG.

73 Comisia apreciază că acest prim aspect al celui de al doilea motiv este inadmisibil și inoperant.

– Aprecierea Curții

74 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, Regatul Spaniei pretinde în esență că examinarea efectuată de Tribunal în ceea ce privește prima condiție Altmark este afectată de mai multe erori de drept.

75 În primul rând, în ceea ce privește pretinsa eroare săvârșită de Tribunal în aprecierea dreptului național, trebuie amintit, că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, odată ce Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă, în temeiul articolului 256 TFUE, să exercite un control numai cu privire la calificarea juridică a acestor fapte și la consecințele juridice care au fost stabilite pe baza acestora. Aprecierea faptelor nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții. Astfel, în ceea ce privește examinarea, în cadrul unui recurs, a aprecierilor Tribunalului din perspectiva dreptului național, Curtea este competentă numai să verifice dacă a existat o denaturare a acestui drept. În această privință, o denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea din 26 aprilie 2018, Cellnex Telecom și Telecom Castilla-La Mancha/Comisia, C-91/17 P și C-92/17 P, nepublicată, EU:C:2018:284, punctele 67-69, precum și jurisprudența citată).

76 În ceea ce privește, în primul rând, aprecierea Legii 32/2003, Tribunalul a arătat, la punctul 102 din hotărârea atacată, că calificarea serviciului de interes general care figurează în această lege privește toate serviciile de telecomunicații, inclusiv rețelele de radiodifuziune și de televiziune. Acesta a statuat că simplul fapt că un serviciu este desemnat ca fiind de interes general în dreptul național nu face ca orice operator care îl efectuează să aibă atribuții de executare a obligațiilor de serviciu public clar definite în sensul Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). În plus, a constatat, pe de o parte, că nu reiese din Legea 32/2003 că toate serviciile de telecomunicații din Spania au caracter de SIEG în sensul acestei hotărâri și, pe de altă parte, că această lege prevede în mod expres că serviciile de interes general în sensul legii menționate trebuie furnizate în cadrul unui regim de liberă concurență.

77 Este necesar să se constate, pe de o parte, că Regatul Spaniei nu a prezentat niciun element care să releve în mod evident că Tribunalul ar fi denaturat astfel conținutul Legii 32/2003. Pe de altă parte, în măsura în care acest stat membru critică concluzia pe care Tribunalul a dedus-o din caracterul general al acestei legi, și anume că aceasta nu ar permite să se determine că operatorilor care exploatează o rețea terestră li s-a încredințat executarea unor obligații de serviciu public clar definite, conform primei condiții Altmark, este necesar să se arate că, având în vedere elementele echivoce ale legii menționate evocate la punctul 76 din prezenta hotărâre, această concluzie nu este afectată de nicio eroare de drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 aprilie 2018, Cellnex Telecom și Telecom Castilla-La Mancha/Comisia, C-91/17 P și C-92/17 P, nepublicată, EU:C:2018:284, punctele 71 și 72).

78 În al doilea rând, argumentul întemeiat pe faptul că Tribunalul ar fi denaturat dreptul național prin neluarea în considerare a Decretului 347/2008 și a acordurilor vizate la punctul 72 din prezenta hotărâre nu poate fi primit.

79 Astfel, mai întâi, deși furnizează, în recursul formulat, un rezumat foarte general al conținutului acestui decret și al acestor acorduri, Regatul Spaniei nu indică în ce anume ar fi constat în mod concret denaturarea dreptului național. Pe de altă parte, din acest rezumat nu reiese în mod evident că Tribunalul ar fi denaturat dispozițiile Legii 32/2003.

80 În continuare, în măsura în care argumentul Regatului Spaniei trebuie înțeles în sensul că reproșează Tribunalului că nu a arătat motivele pentru care nu s-a referit la elementele dreptului național vizate la punctul 78 din prezenta hotărâre, este necesar să se amintească faptul că aprecierea elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului este de competența exclusivă a acestuia. Tribunalul, sub rezerva obligației de a respecta principiile generale și normele de procedură în materia sarcinii și a administrării probelor și de a nu denatura elementele de probă, nu este obligat să își motiveze în mod expres aprecierile referitoare la valoarea fiecărui element de probă care i-a fost prezentat, în special atunci când consideră că acestea nu prezintă interes sau sunt lipsite de pertinență pentru soluționarea litigiului (Hotărârea din 26 aprilie 2018, Cellnex Telecom și Telecom Castilla-La Mancha/Comisia, C-91/17 P și C-92/17 P, nepublicată, EU:C:2018:284, punctul 76, precum și jurisprudența citată).

81 Or, Regatul Spaniei nu arată nicidecum că Tribunalul și-ar fi încălcat obligația de a respecta principiile generale și normele de procedură în materia sarcinii și a administrării probelor în ceea ce privește elementele vizate la punctul 78 din prezenta hotărâre.

82 În sfârșit, argumentul Regatului Spaniei întemeiat pe o eroare de drept pe care ar fi săvârșit-o Tribunalul la punctul 100 din hotărârea atacată trebuie de asemenea respins.

83 Astfel, pe de o parte, faptul că ar exista, în speță, o disfuncționalitate a pieței relevante nu este, contrar celor susținute de Regatul Spaniei, o împrejurare susceptibilă să afecteze marja de care dispune Tribunalul în ceea ce privește aprecierea relevanței elementelor de probă care îi sunt prezentate, conform jurisprudenței citate la punctul 80 din prezenta hotărâre.

84 Pe de altă parte, existența unei asemenea disfuncționalități nu este relevantă pentru a stabili dacă întreprinderilor relevante li s-a încredințat efectiv executarea unor obligații de serviciu public printr-un act public și dacă obligațiile respective sunt clar definite prin acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco și alții/Comisia, C-66/16 P-C-69/16 P, EU:C:2017:999, punctul 75).

85 În al doilea rând, trebuie arătat că argumentul Regatului Spaniei întemeiat pe faptul că, la punctul 98 din hotărârea atacată, Tribunalul a procedat la o interpretare eronată a Hotărârii din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), nu este fondat.

86 Astfel, Curtea a decis că prima condiție Altmark impune să se stabilească nu numai dacă întreprinderii beneficiare i s-a încredințat efectiv executarea unor obligații de serviciu public, ci și dacă aceste obligații sunt definite în mod clar în dreptul național. Această condiție urmărește un obiectiv de transparență și de securitate juridică care impune reunirea unor criterii minime privind existența unuia sau mai multor acte de putere publică care să definească într-un mod suficient de precis cel puțin natura, durata și întinderea obligațiilor de serviciu public care revin întreprinderilor însărcinate cu executarea acestor obligații. În lipsa unei definiri clare a acestor criterii obiective, nu ar fi posibil să se controleze dacă o anumită activitate este susceptibilă să intre sub incidența noțiunii de SIEG (Hotărârea din 26 aprilie 2018, Cellnex Telecom și Telecom Castilla-La Mancha/Comisia, C-91/17 P și C-92/17 P, nepublicată, EU:C:2018:284, punctul 44, precum și jurisprudența citată).

87 Or, în consecință, Regatul Spaniei nu poate reproșa Tribunalului că a adoptat o abordare formalistă la punctul 98 din hotărârea atacată, impunând prezența unui act de putere publică prin care să se învestească operatorii în cauză cu o misiune de SIEG și caracterul universal și obligatoriu al acestei misiuni, precum și indicarea naturii și a duratei obligațiilor de serviciu public și a întreprinderilor și a teritoriului vizate.

88 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul Regatului Spaniei întemeiat pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o la punctul 102 din hotărârea atacată, prin aceea că nu ar fi ținut seama de faptul că mandatul prin care se conferă misiunea de serviciu public poate fi definit în mai multe acte distincte, acesta ține de interpretarea eronată a punctului respectiv. Astfel, nu reiese în niciun mod din cuprinsul punctului respectiv că Tribunalul ar fi exclus această posibilitate.

89 De asemenea, Regatul Spaniei realizează o interpretare eronată a punctului 104 din hotărârea atacată, având în vedere că Tribunalul nu face decât să constate la acest punct că, în ceea ce privește existența unei erori vădite a autorităților spaniole în selectarea unei platforme determinate, considerentul (183) al deciziei în litigiu nu a fost contestat de acest stat membru. Prin urmare, argumentul Regatului Spaniei întemeiat pe o pretinsă contradicție între punctele 104 și 105 din hotărârea atacată nu este fondat.

90 În consecință, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea aspect

– *Argumentația părților*

91 Cel de al doilea aspect al celui de al doilea motiv de recurs privește analiza celei de a patra condiții rezultate din Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) (denumită în continuare „a patra condiție Altmark”), care figurează la punctele 108-113 din hotărârea atacată. Regatul Spaniei susține că punctul 110 din hotărârea atacată este afectat de o eroare de drept în măsura în care Tribunalul a statuat că comparația cu tehnologia satelitară nu era suficientă pentru a demonstra că întreprinderea publică în cauză era cea mai eficientă.

92 Tribunalul ar fi omis să verifice dacă, astfel cum impunea jurisprudența Curții, Comisia a examinat în mod diligent și imparțial toate elementele relevante ale procedurii administrative pentru a-și fundamenta concluzia cu privire la nerespectarea celei de a patra condiții Altmark. În special, Regatul Spaniei precizează că a susținut în fața Tribunalului că concluziile deduse de Comisie din studiul socioeconomic comparativ al opțiunilor tehnologice referitoare la extinderea acoperirii semnalului TDT în comunitatea autonomă Castilla-La Mancha din 9 septembrie 2008 (denumit în continuare „studiul comparativ din 2008”) erau eronate, dat fiind că, potrivit acestui stat membru, studiul menționat concluzionase că părea rezonabil ca extinderea serviciului TDT în această comunitate autonomă să se realizeze prin intermediul tehnologiei terestre. În plus, acest stat membru arată că controlul corect al marjei sale de apreciere, în ceea ce privește definirea serviciului public în cauză, consta în a verifica dacă ofertanții câștigători nu fuseseră selectați în cadrul unei proceduri de achiziții publice și dacă nivelul de compensație era adecvat.

93 În sfârșit, Regatul Spaniei relevă o contradicție între hotărârea atacată și Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Abertis Telecom și Retevisión I/Comisia (T-541/13, nepublicată, EU:T:2015:898), precum și Hotărârea Comunidad Autónoma de Cataluña și CTTI/Comisia (T-465/13, nepublicată, EU:T:2015:900), în care Tribunalul a statuat că Comisia nu justificase corespunzător cerințelor legale nerespectarea celei de a patra condiții Altmark. Ar decurge din aceasta încălcarea de către Tribunal a principiului bunei administrări a justiției.

94 Comisia arată că, dacă primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs ar trebui să fie respins de Curte, cel de al doilea aspect al acestuia ar deveni, în orice caz, inoperant întrucât condițiile rezultate din Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), sunt cumulative.

– Aprecierea Curții

95 Dat fiind că prezentul aspect al celui de al doilea motiv vizează o pretinsă eroare săvârșită de Tribunal în ceea ce privește examinarea celei de a patra condiții Altmark, este necesar să se arate că, având în vedere caracterul cumulativ al condițiilor rezultate din Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), faptul că aprecierea Tribunalului potrivit căreia una dintre aceste condiții nu este îndeplinită este eronată nu poate determina anularea hotărârii atacate dacă, pe de altă parte, aceasta nu conține nicio eroare de drept în ceea ce privește aprecierea alteia dintre aceste condiții (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Spania/Comisia, C-81/16 P, EU:C:2017:1003, punctul 57 și jurisprudența citată).

96 Or, reiese din examinarea primului aspect al celui de al doilea motiv că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept respingând argumentele Regatului Spaniei prin care se contestă considerentele deciziei în litigiu potrivit cărora Comisia a concluzionat că prima condiție Altmark nu este îndeplinită.

97 În aceste condiții, cel de al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca inoperant.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

98 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Regatul Spaniei susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept concluzionând la punctul 139 din hotărârea atacată că măsura în cauză nu era compatibilă cu piața internă, întrucât aceasta nu respectă principiul neutralității tehnologice. Tribunalul ar fi ajuns în mod greșit la o asemenea concluzie, în condițiile în care studiul comparativ din 2008 ar efectua o comparație între costurile platformei satelitare și cele ale platformei terestre.

99 Astfel cum ar reieși din cuprinsul punctelor 132-138 din hotărârea atacată, Comisia ar fi apreciat că acest studiu nu demonstra o diferență de costuri semnificativă între aceste două platforme și că rezultatele studiului menționat nu erau fiabile. Confirmând aprecierea Comisiei cu privire la nerespectarea principiului neutralității tehnologice, Tribunalul nu și-ar fi exercitat controlul jurisdicțional conform jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 15 februarie 2005, Comisia/Tetra Laval (C-12/03 P, EU:C:2005:87, punctul 39). În special, Regatul Spaniei susține în esență că „disfuncționalitățile" studiului comparativ din 2008 pe care Tribunalul le-a identificat la punctele 143, 145 și 148 din hotărârea atacată rezultă în realitate din postulatele metodologice eronate ale Comisiei, pe care Tribunalul nu le-a verificat. Statul membru menționat concluzionează că abordarea reținută în studiul respectiv era corectă și că aceasta era fundamentală pentru înțelegerea motivelor pentru care platforma satelitară era mai costisitoare decât platforma terestră, în special ca urmare a prezenței unei infrastructuri terestre deja existente.

100 Comisia arată că argumentele invocate în susținerea celui de al treilea motiv de recurs sunt inadmisibile sau inoperante și, în orice caz, lipsite de temei.

Aprecierea Curții

101 Prin intermediul celui al treilea motiv, Regatul Spaniei susține că Tribunalul nu și-a exercitat corect controlul jurisdicțional prin faptul că a statuat, la punctul 139 din hotărârea atacată, că argumentarea acestui stat membru întemeiată pe studiul comparativ din 2008 nu demonstra stabilirea eronată de către Comisie a incompatibilității măsurii în cauză cu piața internă.

102 Este necesar să se constate că, prin intermediul argumentelor formulate în susținerea acestui motiv, Regatul Spaniei pretinde, în realitate, că Tribunalul nu a ținut seama în mod corespunzător de studiul comparativ din 2008, ceea ce echivalează cu contestarea aprecierii elementelor de probă realizate de Tribunal.

103 Or, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, aprecierea faptelor și a elementelor de probă nu constituie, cu excepția cazului denaturării acestora, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia, C-70/16 P, EU:C:2017:1002, punctul 47, precum și jurisprudența citată).

104 În orice caz, potrivit jurisprudenței Curții, în cadrul controlului pe care instanțele Uniunii îl exercită cu privire la aprecierile economice complexe efectuate de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat, nu este de competența instanței Uniunii să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere economică. Cu toate acestea, instanța Uniunii trebuie în special nu numai să verifice exactitatea materială a elementelor de probă invocate, fiabilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie ansamblul datelor pertinente care trebuie luate în considerare pentru aprecierea unei situații complexe și dacă sunt de natură să susțină concluziile deduse (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Spania/Comisia, C-81/16 P, EU:C:2017:1003, punctul 70 și jurisprudența citată).

105 Or, deși Regatul Spaniei arată că Tribunalul nu și-a exercitat controlul asupra aprecierii Comisiei, în ceea ce privește fiabilitatea studiului comparativ din 2008, în conformitate cu această jurisprudență, trebuie să se constate că, limitându-se să afirme că disfuncționalitățile studiului comparativ din 2008 răspundeau unei alegeri metodologice a autorităților spaniole, acest stat membru nu a adus niciun element concret de natură să susțină afirmația sa.

106 Prin urmare, al treilea motiv de recurs trebuie respins ca inadmisibil și, în orice caz, ca nefondat.

107 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de Regatul Spaniei în susținerea recursului formulat nu a fost primit, acest recurs trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

108 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

109 Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată, iar Regatul Spaniei a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Regatul Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături